

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**
Факультет філології, психології та педагогіки

Кафедра психології та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної та навчальної роботи

А.М. Мартиненко

_____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологічний супровід в освіті»

(назва навчальної дисципліни)

підготовки **бакалавра**

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності **012 «Дошкільна освіта»**

(код і назва спеціальності)

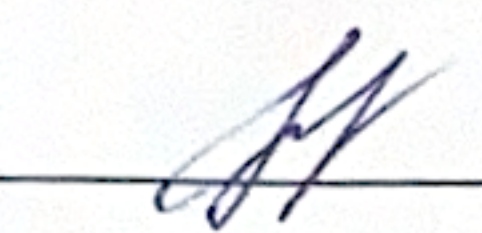
**Полтава
2024 рік**

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологічний супровід в освіті» для студентів спеціальності **012 Дошкільна освіта**, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Складена відповідно до освітньої програми «Дошкільна освіта», 2021 року.

Розробники: Хоменко Євгенія Григорівна, доктор філософії за спеціальністю «Психологія», доцент кафедри психології та педагогіки;

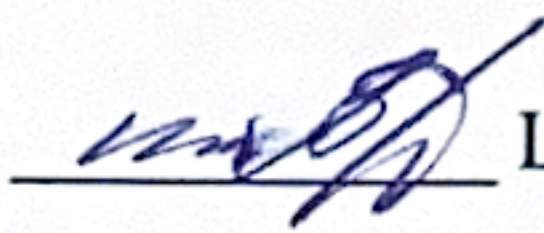
Клевака Л.П., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки.

Погоджено:

Гарант освітньої програми Клевака Л.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

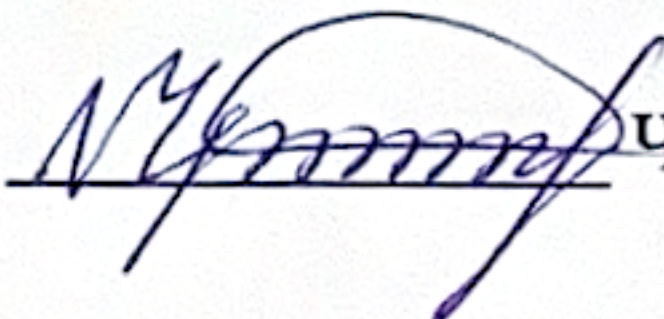
Протокол від «27» серпня 2024 року №1

Т.в.о. завідувача кафедри психології та педагогіки Шевчук В. В.

«27» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету філології, психології та педагогіки

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії Чернишов В. В.

«29» серпня 2024 року

© Клевака Л.П., 2024 рік

© Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма навчання денна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90		
Модулів – 1	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		4-ий
		Семестр
		8-ий
Індивідуальне завдання – не передбачено планом	Ступінь вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		22 год.
		Самостійна робота
		78 год.
		Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 44/78.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Психологічний супровід в освіті» полягає у формуванні у студентів цілісного уявлення про напрямки роботи в адаптаційний період входження дітей з особливими освітніми потребами в освітнє середовище; формування готовності майбутніх вихователів до вирішення актуальних проблем дитячої психології.

Вивчення курсу дозволить сформувати інтегральну компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Вивчення курсу дозволить сформувати наступні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність до міжособистісної взаємодії; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага); здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку; здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Психологічний супровід в освіті» спирається на знання студентами дисциплін «Психологія дитяча», «Вікова фізіологія з основами медичних знань», «Психологія здоров'я».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

Планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано	Високий, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.

			приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	
82-89	В	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	С	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	Д	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.

60-63	Е	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі заліку.	Незадовільний, здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен; стандартизовані тести, які вирішуються на практичних заняттях; презентації результатів виконаних завдань самостійної роботи.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Теоретичні та змістові аспекти психологічного супроводу дитинства.

Тема 1. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в ЗДО.

Поняття «психологічний супровід». Значення психолого-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних закладах дошкільної освіти. Завдання і зміст психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Алгоритм діяльності практичного психолога в інклюзивному закладі дошкільної освіти. Створення

сприятливого навчально-розвивального інклюзивного середовища. Взаємодія практичного психолога інклюзивного ЗДО із сім'єю та іншими інституціями з проблем дитинства. Психолого-педагогічний патронат сімей, які мають дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку, в контексті модернізації системи дошкільної освіти.

Практичне заняття №1.

Практичне заняття №2.

Тема 2. Роль родини в процесі інтегрування дитини з особливими потребами в соціокультурне середовище.

Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в освітнє середовище. Батьки як члени навчальних команд. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. Допомога громадських організацій та соціальних служб. Волонтерство та адвокатство батьків. Психолого-педагогічні умови формування батьківської компетентності у родинах дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Практичне заняття №3.

Тема 3. Психологічний супровід агресивної дитини.

Агресивні дошкільники, їх психологічний портрет. Причини дитячої агресивності. Форми дитячої агресії. Корекційна робота з дошкільниками з проявами агресивності. Методи корекційної роботи дитячої агресивності. Булінг. Правила роботи з агресивними дітьми.

Практичне заняття №4.

Тема 4. Психологічний супровід гіперактивної дитини.

Дошкільники із синдромом дефіциту уваги. Симптоми РДУГ. Сучасне наукове розуміння РДУГ. Психологічний портрет гіперактивної дитини. Психолого-педагогічний супровід дошкільників із синдромом дефіциту уваги та гіперактивності. Поради та рекомендації практичного психолога батькам щодо взаємин з гіперактивними дітьми.

Практичне заняття №5.

Тема 5. Діти з проблемами у спілкуванні.

Вікові труднощі спілкування та налагодження взаємин. Особливості міжособистісних відносин в дитячому колективі. Причини труднощів у взаєминах з однолітками. Формування навичок спілкування з однолітками у дітей дошкільного віку в ігровій діяльності. Формування взаємин між дітьми «групи ризику» та вихователем.

Практичне заняття №6.

Тема 6. Психолого-педагогічна підтримка обдарованої дитини.

Психологічний портрет обдарованої дитини. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини як реалізація особистісно орієнтованого підходу. Психолого-педагогічні умови розвитку дитячої обдарованості.

Практичне заняття №7.

Тема 7. Психологічний супровід вередливої дитини.

Дитячі вередування. Психологічний портрет вередливої дитини. Фізіологічні причини вередливості. Хибний стиль виховання в сім'ї. Корекційна робота з дошкільниками з проявами вередливості.

Практичне заняття №8.

Тема 8. Психологічний супровід замкнутої дитини.

Замкнуті дошкільники, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами замкненості.

Практичне заняття №9.

Тема 9. Психологічний супровід тривожної дитини.

Тривожні діти, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами тривожності. Постійне відчуття занепокоєння, панічні атаки. Дитячі страхи. Види і вікові особливості дитячих страхів. Причини появи дитячих страхів. Методи профілактики та корекції дитячих страхів.

Практичне заняття №10.

Тема 10. Психологічний супровід дітей з невпевненістю на низькою самооцінкою.

Психологічний портрет невпевненої у собі дитини. Корекційна робота з дошкільниками з проявами низької самооцінки. Формування в дитини здорової самооцінки.

Практичне заняття №11.

8. Структура навчальної дисципліни

2	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.
І змістовий модуль.						
Тема 1. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в ЗДО.	14	2	4			8
Тема 2. Роль родини в процесі інтегрування дитини з особливими потребами в соціокультурне середовище.	12	2	2			8
Тема 3. Психологічний супровід агресивної дитини.	12	2	2			8
Тема 4. Психологічний супровід гіперактивної дитини.	12	2	2			8
Тема 5. Діти з проблемами у спілкуванні.	12	2	2			8
Тема 6. Психолого-педагогічна підтримка обдарованої дитини.	12	2	2			8
Тема 7. Психологічний супровід вередливої дитини.	12	2	2			8
Тема 8. Психологічний супровід замкнутої дитини.	12	2	2			8
Тема 9. Психологічний супровід тривожної дитини.	12	2	2			8
Тема 10. Психологічний супровід дітей з невпевненістю на низькою самооцінкою.	10	2	2			6
Усього годин	90	20	22			78

9.

Перелік питань для семінарських занять

№ з/п	Назва питання	Кількість годин для денної форми навчання
	Семінарські заняття не передбачені	-

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Перелік питань	Кількість годин для денної форми навчання
1,2	Поняття «психологічний супровід». Значення психолого-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних закладах дошкільної освіти. Завдання і зміст психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Алгоритм діяльності практичного психолога в інклюзивному закладі дошкільної освіти. Взаємодія практичного психолога інклюзивного ЗДО із сім'єю та іншими інституціями з проблем дитинства. Психолого-педагогічний патронат сімей, які мають дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку, в контексті модернізації системи дошкільної освіти.	4
3	Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в освітнє середовище. Батьки як члени навчальних команд. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. Психолого-педагогічні умови формування батьківської компетентності у родині дітей з порушеннями психофізичного розвитку.	2
4	Агресивні дошкільники, їх психологічний портрет. Причини дитячої агресивності. Форми дитячої агресії. Корекційна робота з дошкільниками з проявами агресивності. Методи корекційної роботи дитячої агресивності. Булінг. Правила роботи з агресивними дітьми.	2
5	Дошкільники із синдромом дефіциту уваги. Симптоми РДУГ. Сучасне наукове розуміння РДУГ. Психологічний портрет гіперактивної дитини. Психолого-педагогічний супровід дошкільників із синдромом дефіциту уваги та гіперактивності. Поради та рекомендації практичного психолога батькам щодо взаємин з гіперактивними дітьми.	2
6	Вікові труднощі спілкування та налагодження взаємин. Особливості міжособистісних відносин в дитячому колективі. Причини труднощів у взаєминах з однолітками. Формування навичок спілкування з однолітками у дітей дошкільного віку в ігровій діяльності.	2

	Формування взаємин між дітьми «групи ризику» та вихователем.	
7	Психологічний портрет обдарованої дитини. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини як реалізація особистісно орієнтованого підходу. Психолого-педагогічні умови розвитку дитячої обдарованості.	2
8	Дитячі вередування. Психологічний портрет вередливої дитини. Фізіологічні причини вередливості. Хибний стиль виховання в сім'ї. Корекційна робота з дошкільниками з проявами вередливості.	2
9	Замкнуті дошкільники, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами замкненості.	2
10	Тривожні діти, їх психологічний портрет. Корекційна робота з дошкільниками з проявами тривожності. Постійне відчуття занепокоєння, панічні атаки. Дитячі страхи. Види і вікові особливості дитячих страхів. Причини появи дитячих страхів. Методи профілактики та корекції дитячих страхів.	2
11	Психологічний портрет невпевненої у собі дитини. Корекційна робота з дошкільниками з проявами низької самооцінки. Формування в дитини здорової самооцінки.	2
Усього		22

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ з/п	Назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
	Лабораторні заняття не передбачені	-

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися працювати з літературними джерелами та електронними носіями, складати конспекти, аналізувати теоретичний матеріал, складати порівняльні таблиці, структурно-логічні схеми, порівнювати різні наукові концепції, теорії, закономірності та робити висновки, розв'язувати педагогічні задачі.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять (написання конспекту, складання таблиць, структурно-логічних схем тощо);
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій програмі навчальної дисципліни;
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри психології та педагогіки);
- підготовка до складання екзамену за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва питання	Кількість годин для денної форми навчання
1.	Значення психолого-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних закладах дошкільної освіти.	8
2.	Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в освітнє середовище.	8
3.	Форми дитячої агресії.	8
4.	Поради та рекомендації практичного психолога батькам щодо взаємин з гіперактивними дітьми.	8
5.	Причини труднощів у взаєминах з однолітками.	8
6.	Психолого-педагогічні умови розвитку дитячої обдарованості.	8
7.	Фізіологічні причини вередливості. Хибний стиль виховання в сім' та дитяча вередливість.	8
8.	Замкнуті дошкільники, їх психологічний портрет.	8
9.	Види і вікові особливості дитячих страхів. Причини появи дитячих страхів.	8
10	Формування в дитини здорової самооцінки.	6
Усього		78

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, практичних занять, консультацій, практичні – при проведенні практичних занять. Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення. До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

Репродуктивний, проблемний та частково-пошуковий методи навчання.

Методи публічного виступу, усного та письмового контролю та самоконтролю.

Метод проєктів.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті.

Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок

часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни за видами робіт

Види робіт/ контролю	Перелік тем										
	Тема 1	Тема 2	Тема 3.	Тема 4.	Тема 5.	Тема 6.	Тема 7.	Тема 8.	Тема 9.	Тема 10.	
	Практичні заняття										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Опитування	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Виконання практичних завдань	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Модульна контрольна робота (тестування)											3
Презентація актуального питання курсу в PowerPoint										4	
Виконання завдань самостійної роботи	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Всього за темами	7	4	4	4	4	4	4	4	4	8	7
Екзамен	50										
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100										

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали	Критерії оцінювання
1	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
0,5	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання
2	Виконано завдання практичної роботи в повному обсязі, належним чином, в яких відображено здатність до практичного застосування отриманих знань.
1	Виконано завдання практичної роботи із несуттєвими помилками або не в повному обсязі, які частково розкривають практичне завдання.
0	Не виконано практичну роботу або виконано із суттєвими помилками.

Оцінювання тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів (наприклад, $0,3 \times 10 = 3$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдання з презентації актуального питання курсу в PowerPoint

Бали	Критерії оцінювання
4	Робота демонструє точне розуміння завдання. Питання розкрито повністю. Матеріал викладений логічно. Витриманий єдиний стиль. Оптимальне розміщення інформації на слайді. Доповідачі демонструють ерудицію.
3	Використані як матеріали, що мають відношення до теми. Питання розкрито з несуттєвими помилками. Матеріал викладений логічно. Витриманий єдиний стиль. Оптимальне розміщення інформації на слайді. Доповідачі грамотно викладають матеріал.
2	Використані як матеріали, що мають відношення до теми, так і ті, що не мають відношення до теми. Питання розкрито частково. Матеріал викладений з порушенням логіки. Спостерігаються деякі порушення дотримання стилю. Деякі порушення в розміщенні інформації на слайді. Доповідачі грамотно викладають матеріал, проте не показують достатньо глибоких знань.
1	Використані матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми. Питання не розкрито. Порушена логіка викладу матеріалу. Стилю не дотримано. Порушення в розміщенні інформації на слайді. Доповідачі виявляють повну відсутність володіння матеріалом.
0	Завдання не виконане.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
0,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами складання екзамену

Завдання	Бали	Критерії оцінювання
1. Тестування	0-10	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($1 \times 10 = 10$), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.
2, 3. Питання макс. по 20 балів	16-20	Питання розкриті повністю, відповідь обґрунтована, логічно побудована, що свідчить про високий засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	11-15	Питання розкриті, матеріал викладений у логічній послідовності, відповідь правильна або із незначними

		неточностями, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6-10	Питання розкриті в цілому, відповідь містить несуттєві помилки, що свідчить про середній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	0-5	Механічне відтворення матеріалу із суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них: при підсумковому контролі у вигляді екзамену 50 балів відведено на поточний контроль, а 50 балів – на підсумковий (для допуску до екзамену необхідно мати не менше 25 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються так (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів.

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов’язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. «Психологічний супровід в освіті»: методичні вказівки до практичних занять для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / Укл. Л. П. Клевака. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022 року. 12 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Гельбак А.М. Музикотерапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Кропивницький : «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2019. 50 с.
2. Максименко С.Д. Різнокольорове дитинство: ігротерапія, казкотерапія, ізотерапія, музикотерапія. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 192 с.
3. Розвиток емоційної сфери дітей: сутність та специфіка: навч.-метод. посіб. / Уклад.: Н.Д. Трофаїла. Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. 135 с.
4. Тараріна О. Практикум з арт-терапії в роботі з дітьми. Київ : Астамір-В, 2024. 256 с.
5. Тараріна О. Практикум з арт-терапії. Скриня майстра. Київ : Астамір-В, 2022. 224 с.
6. Хілі М. Як приборкати тигра. Як навчити дитину керувати емоціями / Переклад з англ. О.Ю. Богданова. Харків : Основа, 2023. 236 с.
7. Wojcicki E. How to Raise Happy and Successful Children. London : Arrow books LTD, 2020. 294 p.

Допоміжна

1. Агресивна дитина: як їй допомогти? / Упоряд. О.А. Атемасова. Харків : Ранок, 2010. 176 с.
2. Бичковська Г. Агресивна дитина. Запобігання та обмеження проявів. *Психолог*. 2018. № 5/6. С. 32–34.
3. Вечірко Н. Профілактика насильницької, жорстокої й агресивної поведінки : заняття з елементами тренінгу. *Психолог*. 2016. № 9/10. С. 16–25.
4. Городиська В. В. Упровадження арт-терапії як інноваційної технології у дошкільних закладах освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69. Т. 1. С. 56–61.
5. Ікуніна З. Шляхи профілактики та корекції агресивної поведінки дітей старшого дошкільного віку. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ: Срібна Хвиля, 2013. Т. 4: Психологія розвитку дошкільника, Вип. 9. С. 81–90.
6. Клевака Л. Допомога дитині, яка перебуває в стресі / Л. Клевака, Я. Остропольська // Прояви резилієнтності на різних рівнях системи: сім'я, освіта, суспільство під час війни : зб. наук. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., (23–24 травня 2024 р.). – Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2024. – С. 7–11.
7. Клевака Л.П. Інноваційні методики виховання дітей раннього віку: поєднання традиційних і сучасних підходів / Л.П. Клевака, О.О. Вашак, О.І. Гришко // Суспільство та національні інтереси. 2024. № 7 (7). С. 190–207.
8. Клевака Л.П. Sandplay як спосіб зняття внутрішнього напруження дитини дошкільного віку. Література, психологія, педагогіка у ракурсах взаємодії : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Бахмут, 4 листоп. 2021 р.). Бахмут : ГПЗ ДВНЗ "ДДПУ", 2021. С. 137–141.
9. Клевака Л.П. Емоційний розвиток особистості як умова формування емоційного інтелекту дітей дошкільного віку / Л.П. Клевака, О.І. Гришко // New impetus for the

advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters : collective monograph. Riga : Baltija Publishing, 2021. Vol. 1. P. 351-366.

10. Клевака Л.П. Особливості організації занять з музикотерапії в роботі з дошкільниками інклюзивної групи ЗДО / О.І. Гришко, Л.П. Клевака // Соціальна робота в сучасному суспільстві: тенденції, виклики, перспективи : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 28 лют. 2020 р. – Полтава : ПІЕП, 2020. – С. 46-52.

11. Клевака Л.П. Психогімнастика як метод оздоровлення дітей дошкільного віку. Актуальні проблеми фізичної культури, спорту та фізичного виховання : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. з міжнар. участю, 01 груд. 2021 р. Полтава : Нац. ун-т імені Юрія Кондратюка, 2021. С. 293-295.

12. Клевака Л.П. Техніки подолання панічної атаки, страху у дітей дошкільного віку під час повітряної тривоги. Тези 74-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, 25 квітня – 21 травня 2022 р.). Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. Т. 2. С. 173-175.

13. Клевака Л.П. Формування базових якостей особистості дітей дошкільного віку в ігровій діяльності / Л.П. Клевака, О.І. Гришко, К.О. Гресь // *Вісник науки та освіти*. 2024. № 12 (30). С. 750-766.

14. Кононко О. Дитяча агресія: специфіка, причини виникнення, виховання вміння її долати. *Нова педагогічна думка*. 2019. № 3 (99). С. 80–85.

15. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір» : навчально-методичний посіб. Київ : НаУКМА, ГЛПФ Медіа, 2017. 208 с.

16. Матійків І.М. Тренінг емоційної компетентності: навчально-методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2021. 112 с.

17. Мицкан Т. С. Агресивна поведінка дітей дошкільного віку: причини виникнення та профілактика: дис. ... канд. психол. наук. Івано-Франківськ, 2013. 239 с.

18. Наконечна О. В., Капітан О. Г. Соціально-педагогічна профілактика агресивності дітей старшого дошкільного віку. *Молодий вчений*. 2015. № 0 (25). Ч. 2. С. 144–147.

19. Омельченко Я.М. Психологічна допомога дітям з тривожними станами / Я.М. Омельченко, З.Г. Кісарчук. Київ : Шк. Світ, 2011. 112с.

20. Павелків. Р.В. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу: навч. посібник / Р.В. Павелків, О.П. Цигипало. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 296 с.

21. Практична психологія. Старший дошкільний вік / Упоряд. О.А. Атемасова. Харків : Ранок, 2012. 176 с.

22. Проценко О.В. Профілактика соціальної дезадаптації дошкільнят. Кмів : Шкільний світ, 2011. 128 с.

23. Проценко О.В. Розвиток здібностей та обдарувань у дошкільників. Київ : Шкільний світ, 2011. 128с.

24. Психологічне здоров'я дошкільників / Уклад. Т.І. Прищепа. Харків : Основа, 2010. 239 с.

25. Синицька О. М. Профілактика агресивності дітей старшого дошкільного віку методами арт-терапії. Підготовка фахівців у контексті становлення Нової української школи : у 2-х ч. / за заг. ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир, 2018. Ч. 1. С. 170–173.

26. Смолянко Ю. М., Коршун Т. М. Підготовка майбутніх вихователів до використання сучасних естетотерапевтичних засобів у закладах дошкільної освіти. *Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2021. Ч. 1. С. 85-87.

27. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами : метод. посіб. / За заг. ред. Н. Софій. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.
28. Тарапата І., Тимків Л., Арт-терапія як засіб подолання страху у дітей дошкільного віку. *Молодий вчений*. 2019. № 10 (74). С. 114–119.
29. Терещенко Л.А. Як зберегти психічне здоров'я дітей. Київ : Редакція газет з дошкільної та початкової освіти, 2012. 104 с.
30. Терлецька Л.Г. Психологія дитинства: практикум: навчальний посібник. Київ : Главник, 2016. 144 с.
31. Яковлева Л.М. Психологічний супровід дітей-аутистів. Київ : Редакція газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. 120с.

19. Інформаційні ресурси

Сторінка курсу на платформі Moodle: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=5808>